

KESKKONNAAMET

Pais ja paisutamine

Elina Leiner

03.12.2020

Mõisted (1)

Pais - inimese ehitatud vesiehitis, mille eesmärk on veevoolu tõkestada/vett paisutada.

- ✓ Ehitusseadustik:
ehitamine
- ✓ Veeseadus:
proj.tingimuste kooskõlastamine
ehitusloa kooskõlastamine
veeluba- tahkete ainete
paigutamine
- ✓ Looduskaitseseadus
ehituskeeluvöönd

Mõisted (2)

Paisutamine - tegevus, millega **tõstetakse** vooluveekogusse ehitatud ehitisega vooluveekogu looduslikku **veetaset** rohkem kui 0,3 meetrit.

✓ Veeseadus:
veeluba- paisutamine

Mõisted (3)

Kaks ühes, st sild koos paisuga: sillal ja paisul on ühised osad. Nt kaldasambad.

Kuidas paisud loodust muudavad?

Eesmärk on veekogu hea seisundi säilitamine või saavutamine. Veekogu eluta ja elusosad peaksid olema võimalikult looduslikud/looduslähedased, et veekogu seisund oleks hea.

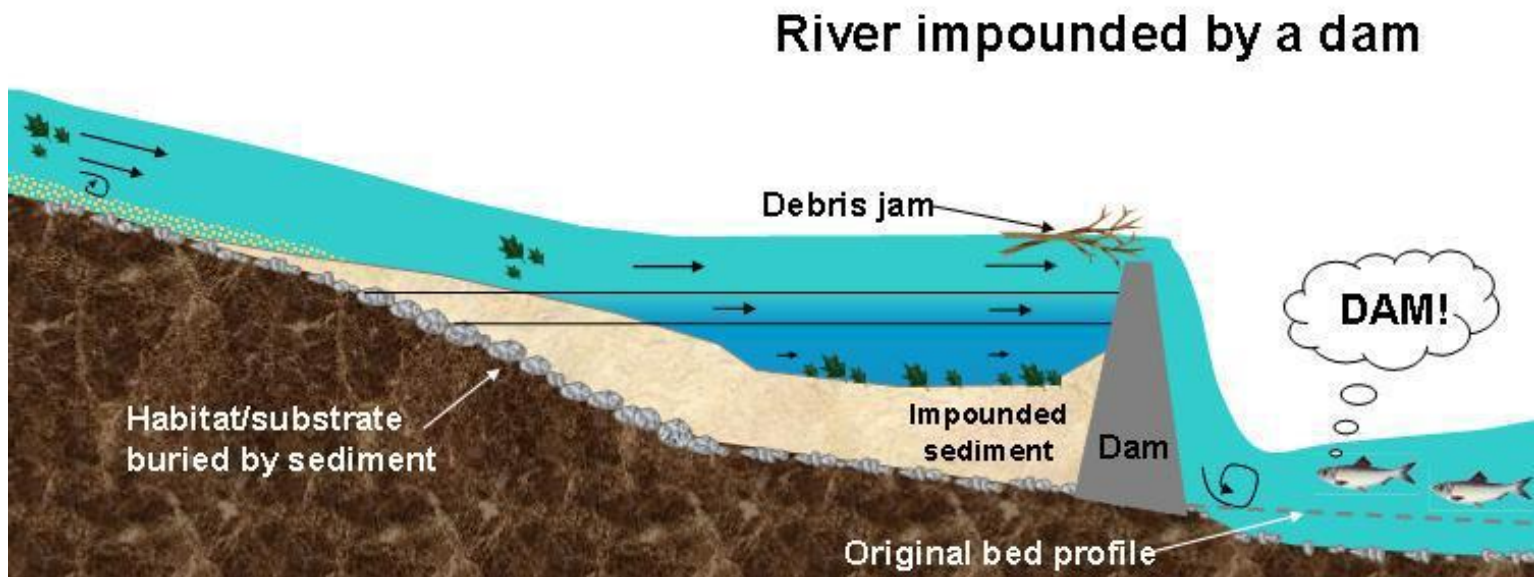
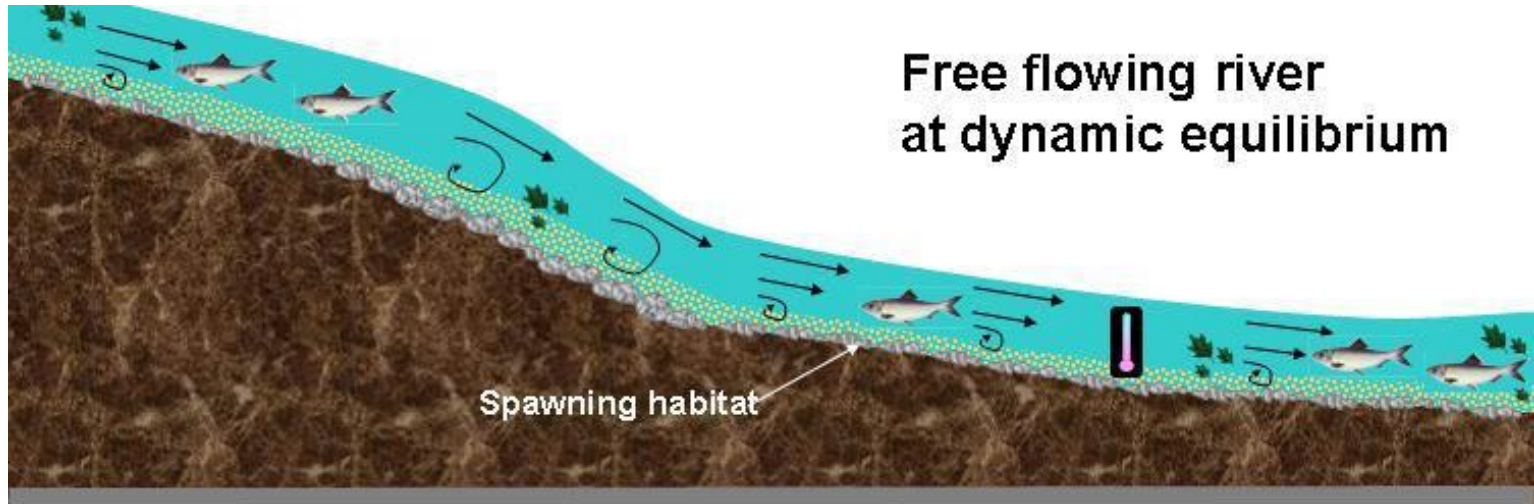
Kärestike kadumine

Vooluhulgad ja temperatuur

- Paisjärve täitmisel vähem vett allavoolu jäävas jõesosas.
- Hüdroelektrijaamade tsükliline töörežiim.
- Paisjärves suvel vee pinnakiht soojeneb, üle paisu voolab pinnakihi vesi, mistõttu paisust allavoolu on vesi soojem, kui muidu olla võiks.
- Erinevatel loomaliikidel erinevad temperatuurieelistused, mistõttu elustik muutub → külmaveelised liigid asenduvad nendega kellele meeldib soojem vesi.

Setete kuhjumine (1)

Setete kuhjumine (2)

- Setete kuhjumine
- Järve sügavuse vähenemine
- Taimestiku ja vetikate vohamine, vetikavaip vee pinnal
- Toitainete pidev lisandumine
- Taimede, vetikate lagunemisel tekkiv muda, hais

Paisud kui rändetõkked (1)

- Paisude inventuurist (2013.a) selgus, et ...
....ca 75% kõikidest paisudest on kaladele ületamatud, ca 40% kõikidest paisudest mõjutavad kalastiku (sh veekogu) seisundit oluliselt.
- Miks peab kala rändama?
 - Kudemine, toitumine, talvitumine, populatsioonide taastumine ja püsimine
 - Veekogu hea seisund: jõelõigus looduslikult esinevad liigid peavad sinna kohale ka jõudma

Vooluveekogumite seisund 2019.a

- ❖ 635 vooluveekogumit (jõgi, oja, peakraav, kanal)
 - 60% kogumi koondseisund väga hea või hea
 - 41% kogumi seisund keskine, halb, väga halb
 - Sh 21% ehk 132 kogumi mittehea seisundi põhjus on paisud
 - ➔ muudavad jõe osa järveliseks, muutub elustik
 - ➔ fragmenteerivad jõe ja takistavad rännet

Lahendused

- Kas paisutusel on...
 - Konkreetne eesmärk ja vajadus?
 - Tubli peremees?
- Paisutuse likvideerimine
 - Kõige jätkusuutlikum lahendus kui vajadust paisutamiseks ei ole
 - Ühekordne investeering, edasise kulu puudumine
- Kalapääsu rajamine
 - Leevendusmeede kalastiku jaoks, aga mitte alati
 - Vajadus paisu ja kalapääsu regulaarseks ülevaatuseks, hoolduseks, remondiks
 - Säilib paisjärv, paisjärve hooldusvajadus

Paisutus – kas ikka vajalik?

Paisjärve hooldus

- Igapäevane/regulaarne hooldus?
- Hinnanguliselt on mudaste ja toiteaineterikaste setete eemaldamine paisjärvedes vajalik tegevus iga 10-15 a järel.
 - Limnoloogiline uuring paisjärve seisundi selgitamiseks.
 - Inseneritehniline kava setete eemaldamiseks
 - Veeloa muutmise taotlus setete eemaldamiseks
 - Süvendamine (sh setete eemaldamine) >500m³ KMH kohustusega

Süvendamise definitsioon veeseaduses on muutunud!

KOV kui paisuomanik,-valdaja

Õigus veekogu paisutada = korraldus + veeluba

Veeluba paisutamiseks (40/83):

Antsla, Elva, Hiiu, Järva, Kadrina, Kambja, Kanepi, Kastre, Kernu, Kiili, Kohila, Kuusalu, Lääne-Nigula, Lüganuse, Mustvee, Märjamaa, Nõo, Otepää, Peipsiääre, Põhja-Sakala, Põltsamaa VV, Põlva, Rõuge, Räpina, Saarde, Saku, Setomaa, Tapa, Tartu, Tõrva, Valga, Vinni, Võru, Väike-Maarja, Paide LV, Põltsamaa LV, Pärnu LV, Rakvere LV, Tartu LV, Viljandi LV.

Veeloa kohustused

- **Paisutustasemed:** millised on lubatud veetasemed, millest tuleb kinni pidada.
- **Veetasemete reguleerimine:** millistel juhtudel on lubatud veetaseme erisused.
- **Hoodus:** paisu ja kalapääsu kui ehitiste nõutele vastavuse hindamine. Risu koristamine.
- **Seire:** veetaseme, setete ja kalapääsu seire.

Pidev, regulaarne, 4 korda aastas, 1 kord 5a jooksul

Veeloa kohustused

- **Paisjärves veetaseme alandamine ja paisjärve taastäitmine:** tingimused alandamiseks ja tõstmiseks.
- **Kalade läbipääs:** kas kalade läbipääs on vaja tagada või mitte, tööde tähtaeg, vajalikud kooskõlastused.
- Avarii ja avariihoht
- Vastutus ja kohustused
- Teave meetmete ja nõuete rakendamise kohta

KESKKONNAAMET

Aitäh!

elina.leiner@keskkonnaamet.ee